

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Kolmapäeval, 17. jaanuaril 1973

Nr. 4 (3792)

15. aastakäik

Katse eestlasi välja heita maailmaliidust EBAÖNNESTUS

Kätsed eesti liberaaldemokraatliku noortekoondise väljajäetmiseks maailmaliidust (WFLRY) ebaõnnestusid tänu eesti delegatsiooni edukale vasturünnakule Hollandis Nordwijks toimunud kongressil, mis toimus 5.-7. jaanuarini. Teatavasti esitasid juba a. 1970 soomlased eestlaste väljajäetmise ettepaneku Belgias toimunud kongressil motivatsiooniga, et eestlaste saab tunnustada ainult "kui N. Liidu osa" ja kuna Eesti Liberaalide-mokraatlik Koondis ei esinda "nõukogude noorust" ega tunnusta praegusi piire — pagulaseestlaste osavõtt maailmaliidu tööst olevat kahjulik. Soomlaste ettepanek sai toetuse enamuse, kuid kehtivaks muutumiseks oli seekord vaja 1973 a. kongressi kiinitust. Seda kiinitust aga ei antud. Eestlased jäid maailmaliidu endiselt.

Seekord oli eestlaste delegatsioon eriti tugev, kuna küsimus oli nende küllalt oluline. Neid oli sama palju kohal kui rootslasi (peadelegaat Andres Küng ja vaatlajad Peeter Beinfante, Andres Käärik ja Raivo Randes) ja nende eesmärgiks oli vastu töötada soomlaste väljajäetamisnõudele.

Soomlaste ettepaneku läbimine a. 1970 oli seletatav sellega, et nii soomlased ise kui ka Skandinaavia ja Läänesaksa noorliberaalid olid elavalt huvitatud idakontaktidest

Andres Küng juhtis eesti delegatsiooni.

ja nende saavutamiseks oli sobiv teha "sõbralikkust zhesti" ida suunas eestlaste väljajäetamise näol.

1970 a. kongressil ei olnud kohal ühtki eesti delegaati, kes oleks saanud vastu vaielda soomlastele. Seekord olid aga eestlased end hästi ette valmistanud.

Andres Küng, kes on Rootsi noorliberaalide keskjuhatuse liige, oli hankinud rootslaste üksmeelse toetuse eesti seisukohtadele. Rootslased hääletasid eelmise kord väljajäetamise poolt. Seekord andsid nad ette protokolliid lubaduse, et kui soomlased nõuavad ELDK väljajäetamist, siis nõuavad rootslased, et soomlasi omakorda heidetakse välja motiiviga, et nende nõue pole kooskõlas liberaalse maailmavaatega.

Nordwijks asus eesti delegatsioon otsesõnaga ofensiivile, leides, et see on parimaks katseks. Andres Küng esitas välispoliitilises komisjonis kaks resolutsiooni-ettepanekut.

Esimene kõlas: "WFLRY toetab Balti rahvaste võitlust rahvusliku ületamise ja enesemääramise õiguse eest. Passiivse vastupanu kasv Balti riikides näitab, et demokraatlikud

Noortejuhtide aastavahetus eesti kursusel

Pühade vahelajal, 4.-6. jaanuarini toimus Stensnäs kursustekodus eesti noortejuhtide ja õpetajate rahvuslike ainet kursusel, mis lõpetati koos Kasvatuspäevaga hotell Sheratonis Stockholmis Kolmekuningapäeval. Kursusest võtsid osa noorema sugupõlve esindajad, kes on oma hariduse saanud Rootsis ja kellel just selle tõttu on vaja täiendust rahvuslikes ainetes, kaasa arvatud enakeel.

Noortejuhtidele anti võimalus ka

oma seisukohti avaldada kaks tundi kestnud arutluses selle kohta, kuidas nad sooviksid näha edaspidi noortejuhtide kursusi — nii sisustamise kui kavandamise osas. Võeti rohkesti sõna, kritiseeriti senist ja tehti ettepanekuid.

Seekordse noortekursuse huvi oli laulu- ja muusika vastu eriti elav, kuna osavõtjate hulgas olid ka Göteborgi vokaalidegrüpi "Lemmik" liikmed. Kuid huvi oli suur ka teoreetiliste ainet vastu. Vt. lk. 5.

Noortediskussioon: On tore olla EESTLANE

On lihtsalt tore olla eestlane, ütles noorte laudkonnadiskussioonis teemal "Olla eestlane eksilis" Stockholmis Eesti Osakonna esimene kuraator Mart Maandi lisades rootsikeelse riimistatud slogani: "Vad är est? — Det lina Tarmo Sepp, kes rõhutas, et eesti kodu ja eesti kool koos eesti skautlusega on talle avanud tee eestluse juurde ja mõistmisele. On vanemale sugupõlvele andis eestluse elushoidmise eest noor soomeugri keelte üliõpilane Eeva-Merike Kangro Lundist. Laudkonnadiskussioon kuulus Eesti Kasvatuspäeva teemasse ja see peeti Stockholmis Sheratonis hotellis pidurumises.

Laudkonnas võttis esimesena sõna teemal "Olla eestlane eksilis" Eeva-Merike Kangro, kes kõigepealt rõhutas, et ta kõneleb lähtudes siin Rootsis sündinud eesti noortest:

— Need kes on eksilis sündinud ja kes ennast eestlastena tunnevad, on eri olukorras, olukorras, kus nad on praktiliselt sunnitud teatud seisu-kohta võtma.

Meie vanemale generatsioonile peab au andma, et nad on eesti keele ja kultuuri noortele edasandmise ülesandega rahuldavalt toime tulnud. Palju on küll ka tegemata jäänud.

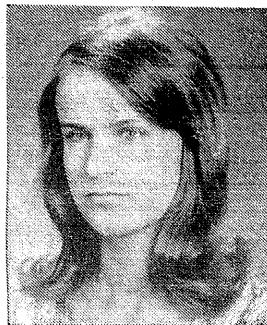
Eesti täienduskoolid ja noorteorganisatsioonid on olnud selle generatsiooni noortele peaaegu ainukeks võimalusteks tutvumiseks eesti keele ja kultuuriga. Aga ka ainult võimalusteks, mitte mingisugusteks kohustuslikeks. Seda võimalust pole kõik eestlased mitte kas saanud või tahtnud kasutada. Nii on üle jäänud ainsaks reaalseks võimaluseks — kodu.

Selles kodus, kus räägitakse eesti keelt lastega, kus leidub küllaldaselt eesti raamatuid, kus loetakse eesti ajalehti, kus leidub eesti kunsti ja heliplaate — ainult seal on noorel võimalik eestlaseks kasvada. Seega ei ole igakord eestlastest võrsunud noorel südi, vaid kodu.

Muidugi on ka see ainult võimalus, mida iga noor kasutanud ei ole. Miks ta seda pole teinud, on omaette probleem, mille kohta seni kaunis vähe on arvamist avaldatud.

Teame ju, et tänapäeva elu iseloomustab määratu suur ja väga mitmekesine informatsioon hulk, mis ründab meid TV, raadio ja ajakirjanduse kaudu. Selles kooses on orienteerumine raske, kuid puudub juba lapsepõlven kodust kaasa saadud kindel hoiak. Teame, aga ka, et pikk koolipäev, vanemate pikad tööpäevad ja väsimus perekonda kokkukasvamist takistavad. Seega tekib olukord, milles on võimalikud arusaamatused, kus emakeel jääb puudulikuks ja kus välis-tele mõjudel on kerge ülekaalu saada. Ometi on iga eesti noor Rootsi ühiskonnas ikkagi võõras, kui palju ta ka oma rahvuslikku päritolu salgaks. Nii on eesti noor suurema surve all kui väibolla omal maal omakeelses ühiskonnas elav noor.

Et seda olukorda tunnetada ja võimalikult ilma suuremate konfliktide elada eestlasena on meie generatsioon osaks langenud. Ehk teiste sõnadega: olla eestlane, mida sa paratamatult oled, aga ikks ümb-

Diskussiooni avas Eeva-Merike Kangro, üliõpilane Lundist.

ritsevast elust osa võtta. See on küllaltki raske, kuid läbiviidav ülesanne.

Oleks soovivat, et meie ajakirjandus ja kirjandus neid probleeme ratsionaalselt lahendaks.

Järg. lk. 8

Rohkem VENE RELVI

WASHINGTON (VES) — USA vastuluure andmeil on N. Vene hakanud suurendama sõjaväeüksuste punavägede üksuste juures Ida-Euroopas ja veab sinna praegu hoogsalt uusi relvi. Hiljuti, näiteks, saabus N. Venest 2000 tanki, mis paigutati laiali mitme punaväe üksuse juurde.

Washingtonis arvatakse, et N. Vene tahab enne kokkuleppele jõudmist läänega suurendada relvataagavara idariikides niivõrd, et kui kokkuleppe järele algab relvastuse vähenemine, siis tal jääks idariikidesse alles endine tagavara.

Kursuslaste hulgas olid ka Göteborgi eesti noortejuhtide laulugrupi "Lemmik" liikmed. Vasakult Linda Mäehans, Aiti Aasa, Eha Lilleberg, Maritta Idavain, Linda Peet ja gitarist Siim Broberg. (EPL-foto Lepper)

Münchenis toimunud kongressist võistlus-võimlemise olümpiakavva võtmise küsimuses võitis Kanada esindajana osa Evelyn Koop — pildil 'aia taga paremalt esimene'.

ARNOLD SEPP:

Kirikumõisa-poiste kassikohus

Kirjanik ja tõlgetonist Arnold Sepp meenutab oma noorusmaad Viljandi kirikumõisa poistega alljärgnevas vestlises ülestisundinud karutempude-loos. Episoodiks on teda inspireerinud teade, et üks "kirikumõisa-poiste" (ja loo peategelane) on jõulu eel saanud kuuekümneseks ja keda korrakohaselt austati tema nende aastakümnete jooksl üles näidatud teenete eest. "Kirikumõisa südamehää" on annud Arnold Seppale sulle puhku nende ühise vemburikka noorusmaa taaselustamiseks.

Viljandi Kirikumõisa põline teeni- ja Olga tuli saali erakorralisel kiir- ja kuulutas veelgi erakorralisemalt kõrges registris kõlaval toonil: "Noorõrra", kassi-ree om kõik tsilis- heni kõiki mõõda laiali vedanu ja muist ära sõnu — mis sa eng nüüd tahad tehta?"

See oli väga paha uudis, kui arves- tada sellega, et Kirikumõisa suures ruumis, mida saaliks kutsuti, istusid koos üle poole tosinat tudengi, kõik digusteadlaste hakatiseid (välja arva- tud Koordi Jussa, kes õppis loomade toherdamist, kuid käesoleval juhul oli temagi teaduslik ala hästi raken- datav, sest kõne alla tuli ju kass) ja valmis pidama väiksemas kalibriis kommershi, või kuidas ka iganes pi- dulikumat koosviibimist akadeemilise õhkkonnas tollal defineeriti.

Tsiisiheni ää mõttes Olga pisemat sorti vorstikesi, milliste kohta öelda ka, et on teised Viinist pärit. Need

vorstikesed olid toodud "noorehärade" endi kulu ja kirjadega ning Olga pidi nad pidulikult einets kõõ- ga soojaks tegema, kui siis kassi-ree jaoks sai ja pahanduse ära tegi. Kui palju loomakene nüüd neid sakus- mente just ära söi, see polnud just oluline, aga Viljandi Kirikumõisa kõõgil oli mullane maa-stiilis põrand ja seal ahne elaja poolt laialiveetud delikates osutus täiesti kõlbmatuks noorehärade toitlustamiseks — nagu juristid paiklikul järelevaatusel üks- meelselt nentisid.

See töö- ja õiguse mõtlemise ja vaagi- mis kustumus, mis tulevaste advo- kaatide, kohunikite ja prokuröride ve- res tungal, läks kurvast vahejuhti- mist üle täiesti asjaliku kutsealalise pädevusega: otsustati kassi kui süüa- luse üle mõista kohut kõigi teadaole- vate kohtualaliste reeglite kohaselt. Üsna kiiresti oli valitud või määrat- tud kohtunik, kaitsja, süüdistaja ja isegi kohtuteener.

Mis siin nüüd salata, selleks viima- seks valiti noorim koosviibijatest, kes polnud tudeng, vaid tollas veel Viljandi Maakonna Gümnaasiumi abiturienti rada: Aldo Lattik.

Kuidas see protsess kõigi kõnedega poolt ja vastu kulges, see on üpris hästi meele, aga too nõuaks juba kirjanikupõltselt raamatut ruumilist ala- tust. Igatahes peale eksperdi — tule- vase loomade tervise eest hoolitseja Koordi Jussa — arvamisid ära kuul- des leiti, et loom on vastutusvõimeline kordasaadetud kuritöö eest. Kuritöö väärrib karistust.

Vahepeal oli aga kohtuteener en- nast Jussa jõudnud liigitada tähtsama- te meeste kilda ja tema see oli, kes määras, et kassi tuleb hirmutada, et ta teinekord enam pahandust ei teeks. Vahepeal oli aga roimar osan- dud kuskile ära kaduda ja nüüd ra- kendati salapolitsei instituut kurja- tegija jälitamiseks ja võimaluse kor- ral vangit võtmiseks. Kõige viljakama detektiivkõige osutus siin taas — Aldo Lattik.

Kihelkonnakooli poiste kaasabil suutis tema pengi kindlaks teha, et kurjategijad oli viimati nähtud sama kihelkonnakooli taga lohkava rukkivälja põllupentral. Tõusis üles küsi- mus, milliseid võtteid rakendada nii, et kassi saaks rukkist kätte, kuid vil- japõld seljuures ei kannataks. Pari- ma mooduse siin avastas — Aldo Lattik, see noorim.

Tänu Veldemanni-Ossile oli Viljan- di Katreküllas — laiemas geograafilises mõistes ka sisse haaratult Viljan- di Kirikumõis — mootorratta sport väga populaarne ja üks usinam koha- lik õpilane sel alal oli Veldemanni- Ossil — Aldo Lattik. Nüüd tema ar- vas nii, et kui võtab oma mootorratt-

ta — see riist oli tal just muretsenud — ja kihib viljapõllu vahepealset kõrgemat silu ehk nn. "peenari" mõõda võimalikult suure plärinaga, siis kass ehnuv ja katsub põgeneda viljast kihelkonnakooli hoone alla.

Lavastati taktikaline tegumood ehk strateegia, kus viljapõllu ja koo- limaja vahelisele teele rivistisid jahi- meeste muutunud juristid igasu- guste relvadega, kaasa arvatud kiri- kumõisa ligi saajaastastel õvavahit laenatud türgi-sõja aegne eselaeta- pus.

Aldo siis kihtas paar-kolm korda mõõda põllupenaarit, kassi aga välja ei ilmunud. Üldine arvamine kaldus sinnapoole, et küllap plärin oli liiga tasane, mis kavalale kurjategijale vil- japõllu sügavuses hirmu naha vahele ei ajanud.

Uudse ideega tuli välja — Aldo. Tema tõi Kirikumõisa põnnigult vana grammofooni küljest lehtrikujul- se riistapuu, mida kutsuti lihtsalt to- rruks. Selle toru monteeris ta mõne minutiga oma mootorratta külge, sin- na kohta, kust need pahad gaasid ja plärin välja tulevad. Kui nüüd Aldo seesuguse masinaga viljapõllu vahele kihutas, jooksid esimese joonega ki- helkonnakooli majast välja kõik koo- lipoisid, selle järele samas lähikoon- nas asuvast rentniku majast rentnik kogu oma perega, lõpuks põgenesid ka kutsari omad enda eluruumist ja lõpuks ilmus siis ka roimar viljapõl- lult.

Lattiku Heino, kes oli kassile kõi- ge lähemal, laskis revolvrist, keski pööratas õvavahi püssist; kass oli seda- võrd ära kohutatud, et ta ei jooks- nudki koolimaja alla varju otsima vaid põgenes kirikumõisa parki kõi- ge kõrgema ja paksema võraga puu otsa...

Ja kuna loom oli oma pahanduse tegemise eest kohtuotsusega karistu- seks mõistetud hirmu tunda saanud, loeti lugu lõpetatuks ja ärevad meel- led rahunesid kiiresti. Grammofooni toru viidi põnningule tagasi.

Miks ma sellest Aldo Lattikust olen nii palju rühutanud, et ikka tema ja tema? Sellepärast, et see kõi- ge noorem meie tolleaegsetest Viljan- di Kirikumõisa noortest sai 60-aasta- seks.

Peaks ju kombe kohaselt hakkama loetlema neid tema aukraade, nenti- ma akadeemilisi tiitleid, kirjeldama mehe tegude ulatust ja sügavust ka pärast seda aega, mil ta nii kõikkül- ge andekusega esines seal Viljandi Kirikumõisa päikeseküllastel päeva- del. Ent aeg on kuidagi kurnunenud sellisteks, et ei tunne ennast criti pa- tutsena, kui seesuguse kombe vastu eksid.

Aga seal siis tuleb see Viljandi Ki- rikumõisa südamehää ja sosistab sul- le, et ära unusta neid, kellega kord sai heideldud oma nooruslike tor- mitsemisi seal põlispuude all aias ja pargis, kogretitide kallastel ning ki- helkonnakooli poolset serval, kus muide peeti ka need Maakoguduse leerid, kust Jaan Lattikult sai kuul- dud nii palju südamesoosja jutlemisi.

ARNOLD SEPP

Soomes tähistati Aleksis Kivi 100 a. surmapäeva

Soomes maailmakuulsusega kirjanik Aleksis Kivi suri vana-aasta üht- sad aastat tagasi. Tema viimased sõnad surivoodil olnud, nagu mär- givad kirjandus-ajaloofased "Mina elan". Vaimuhaigena veetis ta oma viimased eluaastad rätsepat venna Alpertti hütis Nummisjärve vallas Tuusula kihelkonnas.

Kui vennanaine Karuliina läks kambriks, kus Kivi raskelt haigena lamab, arvas ta mehe surnud olevat. Kuid surija jaksas veel lausuda: "Ma elan". Need sõnad sisaldasid teadvuse, et ta elab edasi oma loo- mingu kaudu tulevases maailmas. Ta suri 38 a. vanuses.

Aleksis Kivi surma-aastapäeva tä- histati kõikjal Soomes. Helsingi Kan- sallisteateris korraldati aktus Alek- sis Kivi Seltis ja teatri ühise ürituse- na, kus kõneles ülemlinnapea Lauri Aho, käsitledes kirjaniku ja ühiskon- na vahelisi suhteid. Radio ja TV esi- tasid Kivi-ainelisi kavu.

Kuid mälestuspeo keskseimaks ko- haks kujunes Aleksis Kivi suripaik Tuusulas, kus toimus jumalateeni- stus, pärjapanek, mälestustahvi ava- mine ja samuti kirjaniku-nimelise tee — Aleksis Kiveni tee — avamine. See tee, praegu veel jalgrada, mis kulgeb hüti juure, kus kirjanik suri, muudetakse ehitusplaanil kohaselt peagi korralikuks teeks. Kivi matuse- talitus peeti 4. jaanuaril 1873 nn. Saksamajas, selle maja seinale avati nüüd mälestustahvel. Kõneles Alek- sis Kivi Seltis esimees prof. Erkki Helamaa.

Tollal, mil Aleksis Kivi alustas oma kirjanduslikku tegevust, astus soomekeelne kirjandus oma esimesi samme. Kuni mõõdund sajandi 40- ndate aastateni oli Soome kirjandusi-

kuks keeleks rootsi keel. Nii kuju- nes Aleksis Kivist esimese silmapaia- tev soome kirjanik. Oma näidendite- ga, esipaisimist "Nõmmekingseppa- de" (1864) ja "Kihlusega" (1866) pani ta aluse soome teatritele.

Aleksis Kivi romaan "Seitse ven- da", hästitatud teos ka eestlastele, on tõlgitud paljudesse keeltesse, mi- stõttu seda võib õigusega pidada maailmakirjandusse kuuluvaks. "Seitse venna" eestikeelse tõlke sooritas Friedebert Tuglas. Kirjan- duseadlane Pekka Lounela ütleb ms., et Kivi tõde tõlkimine võor- keeltesse on erakorraliselt raske ja peeneli mõjuvad need välismaisele lugejale kurioosimiteina. "Sellisid "Seitse venna" tõlkijad nagu Frie- debert Tuglas ja Elmer Diktonius (rootsi k.) on haruldasi erandeid," kirjutab Lounela Aamulehtis 31. det- sembril 1972.

Ta lisab kokkuvõtlikult samas: "Soomekeelse kirjanduse — nii tüüri- ka, drama kui proosa — seisukohalt on kõige olulisem, et Kivi suutis, tingituna olusuteist, tuua soomekeel- se harduse pilti hellenismi, renessan- si, romantika ja algava realismi mõ- ju. Tema ülesandeks oli sulatada need isikupäraseks ja ainulaadseks elutööks. Selle säilivus ja vaimutoit- lus on suur saavutus. Tänapäeva Kivi elab täielikult kui sada, viis- kümmend või kakskümmend aastat tagasi." (EPL/MR).

Varlugu. Den kommer!

Broschyren Dags att deklarera skickas också i år ut till alla hushåll.

Den visar bl. a.

☐ hur du fyller i din deklarationsblankett

☐ hur du räknar ut din skatt

Broschyren finns också att hämta hos lokal skattemyndighet och länsstyrelse.

Deklarationen skall vara inlämnad senast den 15 februari kl. 24.

RSV RIKSSKATTEVERKET

"Estonian" BRITI parimaid

LONDON (EPL) — Inglismaal, Wales'is, Port Talbot'is toimus üle Inglismaaline võrkpalliturniir, millest osa võttis ka eestlaste võrkpallimeeskond "Estonian", mille ma- nendzhersiks ja treeneriks on Artur Sepp.

"Estonian" meeskond tuli turniiril võitjaks ühegi kaotuseta. Auhinnana viidi turniirilt koju karikat kujutav moodne skulptuur hõbeplaadiga.

Meeskonnas mängib esimest aastat kaasa ka Toomas Ojasoo, kes keva- del lõpetas Exeteri ülikooli majand- teadlasena. Ta mängis senini Exeteri ülikooli meeskonnas.

Tallinnas 368.000 elanikku

Möödunud aasta lõpul ajakirjas Spuunik avaldatud statistilistest andmetest N. Liidu linnade kohta slegub, et Tallinnas on praegu elanikke juba 368.000

Varusametel andmetel pidi Tallin- nas olema 350.000 elanikku. Suurene- mine on toimunud sisserännu tõttu Venemaalt.

Göteborglaste juures USA Vaikse ookeani rannikul

SANTA MONICA (EPL) — Kogu oma Kalifornias viibimise ajal igatsesin momenti, mil oma silmaga näen Vaikset Ookeani — seda lähetut veekogu, millel eurooplase silmis on mingi müstilne võim. Elasin küli oma "unistuste ookeanist" ainult kolmveerand-tunnilise autosõidu kaugusel, aga alles kui tuttavaks sain endiste göteborglaste Asta ja Uno Andersoniga, kes USA-sse ümber asusid neli aastat tagasi, seisin viimaks ometi kohutava, kuigi päikesepaistelise, detsembri tormi käes Santa Monica rannal.

Aastate eest lugesin Stefan Zweigi ülipõnevat ja verest nõretavat kirjeldust esimesest valgest, kes selle tohutu veekoguni välja jõudis, hispaanlastest seiklejast kapten Vasco Nunez de Balboa. Viimane avastas 1513. aasta sügisel oma palgasõduritest röövlisõduga selle viimse tundmatu ookeani meie planeedil. Dramaatiline avastamise lugu sõbis niivõrd mähku, et ootas in kohtumisest ookeaniga midagi erilist. Aga palju põnevam oli näha tormi käest visklevaid palmikroone kui ägedalt lainetavat merd, mis oli ikkagi "meri nagu meri".

Asta ja Uno Anderson, kelle 14-ne aastane poeg Robert õpib ühes kohalikus erakeskkoolis, on omale rajanud ilusa kodu just Santa Monica rannalinnas, mis asub Los Angelesist natuke kirde poole.

Kuna perekond praegu elab üüris korteris ainult mõni majadeblook rannast linna poole, on kavatsus lähemasse tulevikus oma maja ostmise. Osalet seal põhjusel sõidan Astaga tema isiklikus Cadillacis ("Olen ju nii suur ja kogukas naine, sellepärast kinkis mu mees mulle ka suure auto"). Ütleb alati naeratav ja sõrsus ka blond Asta heatujuhtiselt ka Santa Monica mägedes asuvasse Palisades Highlands piirkonda, kus on üles ehitatud mitu nn. "modellil kodu" kõige moodsama ameerika kodusisustusega.

Majad on enamasti kahekordsed kuni nelja magamistoa ja kolme vannituga, hinnaga 75000-101900 dollarit kuhu pole mitte sisse arvestatud mööbel, pörandavaipad, jääkapid ega õhujahutus. J.m. Sisustuse alal domineerivad ikka rõõmsad värvid, nagu erekollane ja hele roheline. Igal majal on ka sisekorratamise alal oma kindel motiiv: kui on kasutatud mereainelisi mustrid kardinaalide ja mööblitüüpide, siis on ka maalid seinatel, moodne skulptuur, sõõnigund ja tuhatotsidki kalade, merelähete ja muude mereelurakate kujutustega. On maja sisustatud läänelise cowboy stiilis, siis on rikkalikult tikitud saladud mõnusaatide taburettideks ja piibusuitsetajale keldrikorja baariruumis tuhatotsiks väikesed raudhüdjad ja laudadeks suured püssirohutiidid.

Koduteel Andersonide juurde sõidame mööda rannajärgest tavalise suure maamaja välluusse villast, mis on tuntud filmilähitaja Cary Grant'i Santa Monica kodu.

Sümpaatset lihtsa olemisega naiste lennukit võib sageli näha luitunud värvil treeninguolukonnas ranna äärt mööda jooksmas või rattaga poold sõitmas. Uues Teise maailmasõja ainelises filmis, mis käsitleb ameeriklaste Kaug-Ida sõjakäiku Filipiinide tagasivõlutamisega jaapanlaste käest, mängib Grant kindral MacArthur, kellel tal olevat teatud sarnasusi.

Oma ilusa supelranna ja purjesportid harrastamise võimaluste tõttu on Santa Monica palju ilusaid erelaumaid, kus meri on ette uskulvate all ja päris laiselt inimese pihutitult heldeks võib voodist istu oma purjelaipa istuda!

"Meile istub see mere ja purjelaadide miljöö hästi, kuna oleme ju põlised Göteborgi elanikud".

Kuuludes meie keskmisesse generatsiooni võõrsil, on Asta ja Uno Andersonid oma tegeliku hariduse saanud Rootsis ja sinna tugevaid juuri suutnud ajada, enne kui 1968-nda aasta oktoobris Ameerikasse asumine teoks sai. Siin oli kohanemine alul raske ja mitu aastat võideldi hirmu koduigaasuga. Eriti Asta, kes Göteborgi Eesti Teatris lüü tublisti kannu.

Omades head lauluhäält ja loomulikku lavatemperamenti hõlmas tema Göteborgi-egne repertuaar mitut sü-

Endised göteborglased Robert, Asta ja Uno Anderson nende praeguses kodus Santa Monica's Kalifornia rannikul (autoril foto).

gierevüüd ja näidendeid, nagu "Kauged rannad", "Tagahoop", "Tuhat krooni", "Veli Henn ja Henna veli" ja "Mikumärdi". Viimases oli ta "Tesk naisterahvas" Mimm Soekask. Tema kurbadele naiste tüüpide hulka kuuluvad ka Madame Muru A. Kitzbergi ülalmainitud näidendis ja "rikas ameerika proua" Arvo Mägi "Eedeni alas". Et Asta Andersoni tema abikaasa lahkumine Göteborgist sinna tühja koha jättis, ilmneb Eesti Päevalehe artiklist 2. oktoobril 1968 pealkirjaga "Göteborg kaotab aktiivse paari".

Kalifornias on Asta jõudumööda eesti seltskondlikus elus kaasa löönud, kuigi näitlemiseks siin puuduvad võimalused ja uustulnukal on raske ennast sisseasetse kultuurirühmitestesse sisse lülitada.

Seda märkas alakirjutatugi, et on eesti kultuurielus siin olemas oma traditsioonidega ruutini, mille sümboleid tuleb otsida Geislingeni või muude suurte Lääne-Saksamaa eesti keskuste hiljengast... Tekib ka nagu suur vahe saksa-estlaste ja rootsi-estlaste vahel, eriti veel kui need siia on hiljem asunud kui suure Euroopast tulnud emigratsioonivooluga kaasmalased.

Kui aga Andersonid hiljuti viibisid Rootsis, paistis nelle kõik juba väike ja kitsas olevat ning eriti kohutas neid "punane propaganda", mis siit kaugeid näib veelgi hüllemana ja Rootsile ameeriklaste silmis annab ideaaliliitriigi staatuse. Siinse eesti elus on Asta innukalt kaasa löönud. Ta on olnud Los Angelesi Eesti Naisklubi kassapidaja ja valiti mõeldud sügisel abiesiniseks. Ta oli ka üks eesti peremadest, kelle jõulutoitude müügist siinsele Eesti Majale laekus puhastulu 700 dollarit, mis läheb kõrvalrundi ostukassasse. Asta spetsialiteet on piparkoogid. Tema juures saab ka kuuma "rootsi glogg", mis tänava lähedal Kalifornias sügavalt külalistele istus eriti hästi. Asta teab ka kus Los Angelesis asub rootsi toidupood, ta viib mind einetama Santa Monica rootsi restoranis, käib mehega kohaliku rootsi kiubi pidudel ja peab üldse head kontakti rootsi emigrantidega, kes siin maal eranditult on ka poliitiliselt "mõistlikult inimesed".

Paistab, et Andersonid, kellel koduselise keelekeele loomulikkus on eestl keel, seiselmise valdused nüüd on üle saanud. Eriti veel kui peresala koha sai lähedal asuvasse Santa Pedro sadamalinna oma erilalal — laevaehtuse insenerina.

Aga algspevil ei osanud Asta ise lihtsamad perenaise sisseostusid te-

ha. Kord soovis perekond mannaputru ja perema otsis poodides meeleheitlikult mannat, kuni keegi hea inimene talle ütles, et manna ameerikas on hoopis "cream of wheat". Ka ei võinud ta aimata, et lihtne kartulijahu on "corn starch", täpselt tõlkes "rukki tärkli".

Uno Anderson, kes on rootsi nimele vaatamata, on eestlane, õppis Göteborgis laevaehtuse inseneriks ja töötas kauemat aega Lindholmeni laevaehtuses.

Töölepingu alusel aasta peale sai ta koha USA-sse Liffoni laevaehtajate juurde New Orleansi Mississippis suudmes. Halva kliima tõttu ei kolinud perekond kunagi sinna. Ükskvi ole vahemata tema töökohta ja perekonna kodu vahel 35000 kilomeetrit.

Novembri aga sai Uno Anderson osakonna juhataja koha (Department Manager for Production Engineering, Planning and Scheduling) Todd Shipyards Corporationi juures. Eestlane on praegu kolmas mees firmajuhtkonnas. Firms on osakonnad New Yorgis, San Franciscos, Seattles ja lähedalasuvas San Pedro sadamalinna, kus ins. Anderson praegu töötab.

Lühikese ajaga siin maal on ta saavutanud magistri kraadi laevaehtuse alal ja õpib nüüd ülikoolis käitumise jaandust, mida administratiivsel kohal vajab.

Suurfirma töötades on tal haiglakindlustus, kaasarvatud hambaarst ja teised spetsialistid, mis hõlmab ka perekonda. Haiglaravist maksaks ta ise ainult 10 protsenti. Nüüguine kütustatud olek on siin maal suu ünn, sest haiglakulud on muinasajalustel kõrged, oma 100 dollarit päevas!

Tavalised kommunaalhaiglad, mis on peaaegu tasuta, alla niivõrd viletsad, et "sinna võib kohe surema minna, keegi sinust ei hooli" ja järjekord ravile saamiseks on kohutaval pikk. Ameerika on ju suurte kontrastide maa. Isegi maksustusteid erinevad eri osariikides, mõnel rikkal osariigil polegi näiteks kommunaalhaigla. Texas on toitanete peal käibemaks, Kalifornias mitte. Samuti erineb koolidesüsteem ning ülikoolide ala ei tunnustata siin idapoolsete osariikide diplomeid — välismaalastest rääkimata.

Lõpuks pärin perepolaat Robertilt, kuidas temal ameerika koolis läheb. Ta õpib praegu Santa Monica John Adams junior highschool'is ja on saanud äsja kiita liputseremonia hea läbiiviimise eest. Teatavasti on amee-

Eesti Päevad A. Hääle aastavahetuse saates

WASHINGTON — Ameerika Hääle regulaarsade vana-aasta õhtul Eestis sisaldas peale tavalise välispoliitilise ringvaate ja aasta-ülevaate mitmesugustel eestlaste tegevusladel veel 17. minutilise UE Päevade kordussate nii helis kui sõnas.

Ameerika Hääl on eestlase saatnud Päevadele UE Päevade saateid, kuid kuna need päevad kujutasid endast eestlaste 1972. aasta suurimat ettevõtet, siis läks vana-aasta õhtul uuesti kodumaale terve rida UE Päevade sündmusi heliindilt. Saadet kommenteeris Ameerika Hääle toimetustilge Ilmar Külvet, kes Torontos teenis päevad ise kaasa elas. Vana-aasta saates anti edasi lühilintervjuud RVN-u esimehe Hans Luppiga, Eesti välislike UE Päevade esimehe Robert Kreemiga, laulupeo üldjuhi Roman Toiga, teatrikomitee esimehe Riina Reinikuga, kirjanik Helmi Mäelo sõnavõtt Raamatunäituse avamisel, Leo Karupää lõppsõna ja Valve Andre deklamatsioon Marie Underi luuletusest "Soo", mis oli luuletaja pühendus UE Päevade raamatunäitusele, ning helikatkeid E. Plaulupeit.

Kuidas vanad eesti sepad said RAUDA

Küsimusele, kust ja kuidas saadi Vana-Eestis rauda, suudeti vastus leida alles käesoleval sajandil. Uurimused näitavad, et Vana-Eestis sulatati rauda maakest, s.o. soorauast. Esimene raudasulatamiskoht avastati juba ligi sada aastat tagasi. See asub Saaremaal Raudasammas mägedes. Uurimused näitavad, et rauda sulatati seal soorauast XIII-XIV sajandil.

Teadu on kaks raudasulatamispaika Tallinna lähedal. Need on kõigist teadaolevatest vanimad, pärinevad I ja II sajandist. Lisaks esines üks raudasulatamise ettevõtte veel Riiptina lähedal. On andmeid, et seda kasutati veel 1700 a. paiku.

See vähe on ka kõik, mida praegu teatakse raudasulatamiskohadest Eestis. Ei ole kahtlust, et nüüguiselt kohiti leidub veel, kuid need ootavad alles avastamist.

Suvel 1968 leiti kolm raudasulatamiskohta Kirde-Eestis, Alutaguses. Neid leiukohti kirjeldab geograaf Endel Vares ajakirjas "Eesti Loodus". Üks neist asub Lüganeuse kihelkonnas Maidlas: kihelkonna keskusest 12 km lõuna pool. Alutaguse metsades Rebu (vanades ürikutes — Rebo, Rebbo) külas. Endel Vares ütleb selle leiupaiga kohta: "Raudasulatamispaik on olnud küla keskel; praegugi leidub seal pinnases ohtlalt raudasulatamisjäämeid (raubarüü). Kõige rohkem leidub seda endise Kambre talu ümbruses. Näib, et küla on rajatud üste muistse raudasulatamiskoha akenle ning tema nimigi võib olla (ule)atada seal leiduvast räbust." 2. Sajandid, millal Rebu külas rauda sulatati, ei ole veel teada. Ürikuetes nimetatakse Rebu (Rebbo) küla esmakordselt 1551.aastal. Kohalikuud rahvatraditsioonid kõnelevad seal asunud rauavarukust, mille pikne olevat "puruks lõõnud".

Maagat rauda sulatamiseks leidub ümbruskonna soodes mitmes paigas. Raudjõe nime kandev oja ning Raudjõe mets.

Teine raudasulatamiskoht, mille avastas geograaf Endel Vares, asub samuti Maidlas — Tarumaa (vanades ürikutes — Torrarna) külas, 18 km kaugusel Lüganeusest. Tarumaa külas leidub raudasulatamisjäämeid umbes poolteise hektari suurusel maa-alal endise Välja talu põllul.

Rauaräbu oli seal varem niivõrd rohkesti, et seda kasutati isegi külatee sillutamiseks. Mõned seal leitud rauaräbu tükiid kaaluvad üle 10 kilogrammi.

Analüüs näitas, et Tarumaa raudtükiid sisaldavad veel kuni 32 pros. rauda. Ürikuetes nimetatakse Tarumaa (Torrarna) küla esmakordselt 1533. a. Raudasulatamise kohta ütleb vana rahvatraditsioon, et see toimus väga-väga ammu — enne kaht katkuga. Sood ja ojad Tarumaa küla ümbruses on rikkad maakevest ja paljude kohtades esineb maapinnas maakekhti.

Kolmas Alutaguse raudasulatamiskoht asub Alutaguse lääneosas — Tu-

riklaste väga aupaklikud oma riigilipu ja sellega kaasnivate tsereemoniate suhtes. Vanematele kojuasadele teatelehes öeldakse, et Robert Anderson on "heaks juurdekasvatus klassis — Good class addition".

KARIN SAARSEN

rus (Palasi külas). Punasoo ja Sirtsu soo vahelisel künnisel (Rakvere-Ranapungerja maantee lähedal). Külas leidub Sigi pere õues kohati kuni poolteise meetri paksusel raudatagi, samuti on leitud seal torude tükke. Tagiga kaetud maa-alal on 0.1 ha suurus.

Maagat olevat saadud Kunda (Tõnu) jõe lähedal heinamaalt, kus sambla all leidub veel nüüdi maakekhti.

Ürikuetes nimetatakse Palasi (Palla) metsa esmakordselt 1402. aastal ja Palasi (Palas) küla 1520. aastal. Küla on arvatavasti siiski palju vanem, sest seal leidub kalmeid XIII-XIV sajandist.

Lisaks neile uutele leidudele esineb veel andmeid, et rauda võidi sulatada ka Kuremäe-Isaku maantee lähedal Kõnnu järve ääres ja Kõrve-maa asuva Kirvere järve kaldal. Mõlema paikkonna maastikuline ilme on üsnagi sarnane, sest mõlemad järved asuvad kõrgete välisjalgade kõrval metsade ja soode keskel. Käs neis järvedes leidub järvemäki ja ka seda kasutati raudasulatamiseks, on veel selgitamata ja ümbrus selles osas uurimata.

Kohalik elu

GÖTEBORO

Hilu-Saare juubelpidu

Laupäeval, 27. jaan. algusega kl. 19 toimub Munkelbecki seltskondlikes ruumides (endises kohas) hilislaste 10-nda aasta juubelpidu. Eeskavas laulgrupp "Lemmikud", Göteborgi laulumehi, Piili Juu ja teised kohalikud jõud. Kehakinnituseks rikkalik külm laud. Osavõtumaks 20.-.

Peo korraldajad paluvad aegsast registreerimist, kuna tänavu on ette näha "saali lõhki ajamist". Viimne registr. päev kolmapäeval, 24. jaan. tel. 55 33 06 (Engso) ja 48 14 05 (Liiva). Teretulemast!

GÖTEBORO

Kella viie tee

Göteborgi Eesti Maja Klubi korraldusel toimub järjekordne kella viie tee 28. jaan. E. Majas. Pakutakse kohvi, võileibu ja küpsiseid. Ajavilemuusikat, laulgrupp "Lemmikud", tants. Osavõtumaks 10.- isikutel, noortele 5.-.

LUND

Eesti keele õppijale

Kevadsemestri avakorsoole eesti keele õppijale Lundi ülikoolis toimub esmaspäeval, 22. jaan. kl. 14.15 Soome-Ugri seminaris, Gerdagatan 13. Informatsioon tel. 046/12 41 00-805, sobivaim aeg kl. 13-15.

Rahvuslikud ained noorte-juhtide kursusel Stensnäs

Järjekordne õpetajate ja noortejuhitide kursus toimus 4. - 6. jaanuarini Stensnäs kursustekodus ja Stokholmi hotell Sheratonis. Kursusest osavõtjaks olid seekord kutsutud noorema generatsiooni esindajad, kes on oma hariduse saanud Rootsis ja kellel sellelt vajadus endi täiendamiseks rahvuslikes ainetes on hädavajalik. Kursusel esinesid lektoritena doentsent Valter Tauli, fil. dr. Johan Ungerson, professor Evald Blumfeldt, kirjanik Kalju Lepik, koolideinspektor Herman Rajamaa, noorteinstruktor Richard Norvell, õpetaja Anne-Mari Horm-Asker ja pangadirektor Bengt Ekengren. Kursuse juhatajaks oli Eesti Komitee abiesimees Heinrich Mark.

Ligemale pool loengutundidest oli pühendatud eesti keelele, kus lektoriks oli dotsent Valter Tauli, kes käsitles eesti keele grammatikat. Ta tutvustas kursustas häälikupäetusest valitud probleemidega, vormipäetusest peatus üksikasjalikumalt astmevaheldusel ja käänamisel, vaadeid eriti liitsõnade ja pärisnimede käänamist. Lõpuks peatus ta mõningate oolismate ortograafia reeglite juures. Valter Taulilt ilmus jaanuari keel trükitult "Eesti grammatika", mis Eesti Komitee poolt kingitakse kõigile kursustele, et nad võiksid iseseisvalt jätkata eesti keele õppimist.

Fil. dr. Joh. Ungerson oma ettekannetes käsitles Eestimaa geograafiat. Esimeses loengus võttis lektor vastu alla Eestimaa geograafilises üldpildis, vaadeid Eestimaa geograafilist asendit geodnaamika, geomorfoloogia, klimatoloogia ja hidrograafia seisukohalt. Teises loengus tuli ennekõike vaatluse alla äsja trükitud ilmuud prof. Tammekannu Eestimaa mitmevärviline kaart. Seejärel käsitles dr. Ungerson eesti geograafilist looduslikku geograafilist alade kaupa. Uus Eestimaa kaart sai nii lektori kui ka kursustale poolt hästi hinnangu.

Professor Evald Blumfeldt kahes ajaloo tunnis käsitles eesti Ühisdodlik-politiilise mõtte arengut 1600-1917. Lähitades selle mõtte esimestest sõnastustest Jakob Hurda ja Carl Robert Jakohsoni poolt ärkamisajal, vaatlus lektor järgnevalt selle mõtte arengut nii J. Tõnissoni "Postimehe" kui ka K. Pätsu "Teataja" ja eesti sotsiaaldemokraatide rahvuspolitiiliste programmide ja taotlustes. Seejuures konstateeris ta, et punase niidina läbis kõiki neid taotlusi nõudmine kõigi eestlaste elade liitmiseks ühtseks suuremaks Eestimaks.

Selle nõudmise — juba selgelt rahvusautonoomia kujul — kõige aktiivsema jutlustajana iseloomustas loeng Jüri Vilmsi aastail enne 1917.a. revolutsiooni. Oma kirjutiste ja sõnavõtte tudega aastail 1915 ja 1916 viis ta selle mõtte tõesti laiadasse rahvahulka, kes ja aktiveeris seejuures eriti meie haritlaskonna.

Kokkuvõttes konstateeris ettekandja, et 1917.a. provintsiaalne autonoomia oli esimene loogiline lõpp-punkt 50 aastat kestnud eesti poliitilise mõtte arengule, mis hiljem resulteerus riiklikus iseseisvuses.

Kalju Lepik oli oma ettekande teemaks valinud eesti rahvalaule. Kahes loengutunnis andis ta ülevaate registreeritud ja lõppimisel rahvalaulest, rahvajuttudest, naljadest. Selgitati rahvalaule mõistet, otsiti

Kalju Lepik tutvustas kursusel rahvalaule, rahvajutte ja rahvanalja.

iseloomulikke tunnuseid, vaadeid põhi- ja alalike, samuti rahvalaule üles- ja värsihitust. Ettekandele andis värviga sageli humoristlikult esitatud näited rahva sõnalisest vanavarast.

Oma ettekandes meetodiliste uuenduste kohta märkis koolideinspektor H. Rajamaa peajoonet järgmist:

Kooli õppeainete meetodiks vajab aegajalt uuendamist. Uuendamist põhjustavad kooli sihasetuse muutumine, õpilaste hingeelu ja selle üksiku te faaside arengu ja õppimispsühholoogia uurimiste tulemustest j.m. Eriti kohe viimase ala uurimised enne ja pärast 2. maailmasõda on andnud suuri impulsse õppeainete meetodika uuendamiseks. Ka eesti koolides ja täienduskoolides on juba suures ulatuses teostatud uuendusi õppeainete meetodikas ja näitlikustamises.

Ühe näidseks eentas H. Rajamaa eesti tähestikus kehtiva järjekorra näitlikku käsitlennist 1. klassis laste nimede ja martsuudil abil. Piltide ja jooniste abil on eesti keele üksikute peatükkide ja õigekirjareeglite käsitamine lastele väga meelepäraseks tulnud tagajärge andes.

Noortele ja kutseta õpetajatele on hädavajalik pedagoogilise psühholoogia teatavate peatükkidega tutvumine, selleks H. Rajamaa esitas kursusest osavõtjatele sobivaid rootsi- ja ingliskeelseid käsiraamatuid.

Õpetaja Anne-Mari Horm-Asker teostas kursustalastega väga huvitava laulmistunni, kus ta läbi harjutas rea lastelaule ja andis juhiseid õigeteks hingamisharjutusteks. Tunni lõ-

pus ta peatus dramatiseerimisel, kui olulisel meetodilisel võttel õpetöö elustamiseks koolides. Kuna kursusest võtsid osa ka Göteborgi noortejuhitide laulutrupi "Lemmikud" liikmed, siis oli üldse kursuste muusikiline ja lauluoskusline tase kõrge.

Pangadirektor Bengt Ekengren rääkis teemal "Noored ja majandus". Oma humorikas ja näitlikustatud ettekandes viis ta kursustalast majanduslike probleemide valdkonda, peatuses eriti säästmise vajadusel ning lõpuks tutvustas põgusalt Eesti Laenu-Hoiu Ühiseuse tegevust.

Noorteinstruktor Richard Norvell näitas filme noortejuhitide kursustest Tuneias ja Gotlandil ning esitas filmpilte noorte laskespordi laagrist ja noorte loomupäevast. R. Norvelli juhitud loomus poolt veel kaks arutlustundit noortejuhitide kursuste sisustamise ja kavandamise küsimustes, kus kursustalastel väga aktiivselt esitasid oma seisukohti, mis mõneski osas olid üsna kriitilised.

Kursuse pidulik lõpulõuna toimus Stokholmi hotell Sheratonis, kus kursuse juhataja Heinrich Mark tänuks lektoreid ja kursustalast tõi tühuse töö eesti ja soovis, et kursustalast hiljem iseseisvalt edasi õpiksid neid aineid, mida kursusel käsitleti.

Eesti Komitee abiesimees William Muld tänas omakorda kursuse juhatajat ja kõiki organisatsioonide ja asutusi, kelle majanduslikul toetusel kursus võis toimuda nii häades tingimustes.

Meeldiv raamatuke MALLORCA ILUST

Mallorca saarel juba oma 15 aastat elunev eesti kunstnik Erik Schmidt, kellel seal nüüd on oma reisibüroo, Viages Majorica S. A., on sõnas ja pildis välja andnud 31-leheküljelise raamatukese "Introduction to Mallorca", mis lugejale annab palju rohkem kui tavaline ingliskeelne turismi-broschüür, ehkki on nii väikeses formaadis. Peale ilmekate pilatsijoonistuste saare huvitavatest kohtadest, inimestest, loomadest ja looduslikest haruldusist, on autor ka osav sulemees, kes oskab mõne sõnaga tabavalt kirjeldada oma kodupaika ja selle põnevat ajalugu.

Looduskirjeldused, ajaloolised faktid ja hoolikalt väljatöötatud illustratsioonid vahelduvad asjatundlike soovitusete ning lõbusate vahemärkmetega. Erik Schmidt soovib näiteks väljasõitu eesli seljas Son Termetes maaladele, mis juba 13. sajandist alates kuulub praeguse krahvi Perelada perekonnale. Üks teisest sel kuningalt need maalad autasusks tuuruse eest võitluses paeletungivate mauride vastu. Kuna me juba piiblist teame eesti tähtsusest liiklemisevõimeks ja kuna praegu masinatel juba uuritakse taevaruumi, annab autor head nõu vahelduskesks teha uurimisreiki eesli seljas. Juhul kui viimane aga tõrksalt peaks otsustama, et ei liigu pigast, on võimalik saada kohe uue loom ja seda ilma mingi eritasuta. Oradelt praetud pörsaste või kanapöörde söömist tähistava all, kurblike kotipilli helide saatel kirjeldab autor niisuguse sisseelamisega, et suu tõesti hakkab vett jookma. Niisama elamusrikas on veini maitsmine tohutu suurtest tünnidest Palma-Inca tähtsates külates.

Et tutvustada möödunud aegade Mallorca viib E. Schmidt lugejat La Granasse, ühte vanasse suursugusesse talu haruldase iluga müüris. Umbruskonna külaades tehakse käsitööd ja nikerdatakse ilusaigu täpselt nii nagu vanasti ja sealsete pereemade askeeldused ürgaegsetes köökides paneksid moodsa naise tõesti mõtlema... kui hea ja kerge tema eluke on. Aga Erik Schmidt ei viibi "viimase romantikuna" mitte ainult oma kauni saare minevikus. Loomulikult viib ta oma külalised ka ringsõudule "Palma by Night", kus ei paudi ei õõklubid, diskoteegid ega turistikude määratud rahvatantsude etendused.

KARIN SAAREN

● Chicago Eesti Majas laulutati Artur Leonard ja Helle Remmet üp. e. Pähni poolt. Pruut on Juho ja Viivi Remmeti tütar.

Rajurite talilaager Metsakodus

Ratala 72 Metsakodus. Pidu vana-aasta õhtul.

Kuus korda järjest on rajurid uut aastat vastu võtnud talilaagris. Möödunud aastavahetuse toimus see Metsakodus 28. det. kuni 1. jaan. Talilaagri nimeks oli Ratala-72, mis tähendab: Rajurite Talilaager 1972.

Laagri juhtkonda kuulusid Alar Löbu, Andres Merelaad, Rein Tarkpea ja Heinar Valk. Juhtkonda kuulusid veel peakokk Miivi Link ja Tiit Tihane.

Tegevusest võeti osa suure hoolega ja tahtega. Pearõhk osas küttepöude raumisel, kuna Metsakodus elekter veel puudub. Teiste tegevuspunktid olid võiks märkida saunakäimist, matka, uisutamist, jääpalli mängimist, ringmänge ja palju muud.

Haripunktilks kujunes uue aasta vastuvõtt. Penmajä kaminatuba oli nii kaunitl dekoreeritud, et seda hädavajav võis ära tunda. Vana aasta ärasaatmise pidu algas õhtul kell kaheksa, mil einetati riiklikult kaetud lauas, lauldi ja tantsiti.

Enne keeskõttundsi siirduti kirikumäele, kus toimus aastavahetuse tseremoonia. Ats Pundi lauletus esitas Heinar Valk, misjärele Rosemary Vaher ja Tiina Luide laulsid kahehäälselt "On kallis maa kodupaik". Järgnes mõttisil kodumaa, kusjuures Gustav Suutsu luulet deklameeris

Alar Löbu. Tseremoonia lõppes hümniga.

Saabus kesköö. Löödi kella kaksteist korda ja tulistati üles esimene rakett. Tagasiteel peahoonesse nauditi hästikorraldatud ilutulestiku, viimase tule juures moodustati sõprusring ja sooviti üksteisele hääd

uut aastat. Seepeale läks pidu edasi varajaste hommikutundideni.

Kõik 28 laagrielanikku olid Ratala-72 korraldusega ülimalt rahul, leiti koguni, et seekordne oli parem kui kõik eelmised. Ja muidugi anti lubadust, et järgmistest talilaagritest osa võtta. (EPL/ATTI)

Gümnaasiumi kursused sel kevadel

Eesti Gümnaasium Stokholmis teatab, et käesoleva aasta kevadsemestril korraldatakse gümnaasiumi juures järgmised täielikud gümnaasiumi kursused: 1. Eesti keel. 2. Eesti kirjandus. 3. Filosoofia. 4. Usuteadus. 5. Loodusteadus.

Peale elmainitute on veel võimalus osavõtjate soovil ja tahtel korraldada kursusi teistes gümnaasiumi kavavas olevates ainetes. Gümnaasium omab kõik avalikkude koolide õigused. Uutel õpilastel palutakse registreeruda võimalikult kohe kirjutale kooli aadressil: Tulegatan 20, 1153 Stockholm või tel. 08/85 13 35 (rektori asetiitja W. Muld) või kooli, tel. 08/31 1471 teispäeviti kl. 16-17 (rektor Joh. Ungerson). Kool on avatud kõikidele kaasmaalastele vanaduse peale vaatamata.

Liikumisi läbi raudeesrüde

Okupeeritud kodumaa teatavil viibis Rootsis Koidu Kildema ja õe matusel Henda Krall.

Kanadas viibisid ka juures Endel Laas ja Alma Põld ning venna juures Emilie Jakohson. Inglismaal oli Aleksandra Tedre ja Belgias õe matusel Maria Baskina.

● Stockholmist eesti ap. õig. kirikus laulutati Arkadi Nael ja Laite Sellberg. Peigmees on ülempreester Arbo Naela poeg, kes toimetab laulustalust.

Stockholmi Eesti Naiskoor Stockholmist Eesti Meeskoor

KONTSEERT-BALL

Blä Hallenis laupäeval 3. veebruaril

A J A D:
Kell 18—19 kontsert
Kell 19.30 supee
Kell 20—01 tants

- Arvid Sundini 6-liikmeline orkester
- Meelelahutust
- Einelaud
- Loterii

Ballipilet kr. 15.—, Supee (ballipilet sissearvatud kr. 00.—)

Supee ainult ettellemisel eelarvatud:

0758/14 841 — pr. Lola Puusepp
08/18 14 21 — pr. Meta Tuiskvere
08/88 97 53 — pr. Elise Truuvet

● New Yorgi Brooklyni tehnikagümnaasiumi jalgpallimeeskonna hige Karl Tammari tunnustati piirkonna parimaks jalgpalluriks ja sai vastava auhinna.

Leinateateid

Armast isakest ja vanaisa

Albert Johannes Norvell'i

Sünd. 14.12. 1887 Tapal
Surn. 12.01. 1973 Uppsalas

mälestavad sügavas leinas

RICHARD ja KARIN
ARNOLD ja ANITA
LASTELAPSED

Matusealitus toimub reedel, 19. jaanuaril kell 13.00 Sõlhetens kabelis Uppsalas kalmistul.

Armast kaasaegset sõpra

Albert Norvell'i

mälestavad

MARTA, JOANN
EUGEN

Kallist onu

Albert Norvell'i

mälestavad kurbuses

MARIE
EEVI-MAI
OLO
UNO
ADO

perekondadega

Soome vaidlus Eesti oleviku ja mineviku küsimuses jätkub

TAMPERE — Aamulehtis jätkub vaidlus Eesti üle, mille "seltsimees" Olavi Tallgren, Soome-N. Liidu-Uhingu Tampere rajooni informatsioonisekretär, oma lugeja-kirjaga 24. nov. Aamulehtis esile kutsus. Aamulehti 29. nov. numbris vastab temale Lydia Suomela oma artikliga "Minagi olen olnud Eestis". Ta ütleb, et "Eesti nüüskogude vabariik ei ole asutatud 1917, vaid see vabadusvõitlus, mis seal hiljem käimas oli, oli kõigiti võrreldav Soome vabadusvõitlusega a. 1918. See oli võitlus Eesti iseseisvuse saavutamiseks ja soome relvavennad võitlesid Eesti vabaduse eest. Seda ei ole kunagi meie eesti hõimuvennad unustanud."

Lydia Suomela on suvel 1939 olnud Soome väekatalunike organisatsiooni esindajana Eestis ja sooritanud ulatustliku ringreisid maal. Ta külastanud ka oma reisiseltskonnaga kodumajanduskooli endises mõisas. Ta nimetab seltsaegseid olusid eriti kõrgetasemeliseks.

— Ma ei unusta kunagi käimast Tallinna turul, kus eestlased, kuulnud, et oleme Soomest, sülesid meid ja kinnitasid pisarsilmil, et nad ei unusta kunagi soome vabatahtlikke, kes aitasid meid iseseisvuse võitluses nii bolshevike kui ka sakslaste vastu.

Lydia Suomela ütleb, et a. 1939 oli Eestis talumajandus ja ka aialandus sootuks kaugemale arenenud kui Soomes. Tal olevat selle tõenduseks pilt. Tallinna turul osnud ta korvi ja täitnud selle munade ja võiga Helsingisse kaasa võtmiseks. "Need olid palju odavamad kui Soomes."

— Tallgreni väljendus, et "see ajajärk (s.t. 21 aastat vabadust) oli päikesepaisteline ainult kodanlastele, kuna töölisklassi ja maakehviikuli puudusid kõik demokraatlikud õigused", ei vasta tegelikkusele, kirjutab Suomela ja jätkab:

— Olen käinud ka nüüd mõned korrad sotsialistlikus Eestis, ehkki mitte maal — sinna on raske luba saada. Tallinnas pole kohanud e i sugulast ega endist tuttavat, vaid tavalisi tallinlastest tähtsusi, kes kui kuulevad tänaval soome keelt, hakkavad kohe küsitlema ja võrdlema oma olusid Soome oludega. Olen käinud ka sellistes kodudes, kust sain olukordi valgustavaid teadmisi, aga ma ei taha neid kirjeldada, sest võiksin sellega nende olukorda veelgi raskendada. Võiksin ka võrrelda vanade inimeste olukorda seal ja meil. Tallgren on tüüpiliselt käinud ainult kommunistlike tunsade kodudes.

— Käisin ka nüüdse Tallinna turul. Milline erinevus! Vanad eideid ja taadid müüsid oma elukohtade ümbruskonnas olevail maalappidel kasvatatud kurke, maasikaid ja muid suvesaadusi, aga kõik need olid palju kallimad kui Soomes. Eestlased olid sama südamelikud kui ennegi, aga nad väitisid kõnetusi oludest aastal 1918-19.

— Ma ei tahtnud käesolevas artiklis maalida mustaks Eesti tänapäeva. Tahtsin ainult anda täiesti erapooletu ülevaate endistest ja nüüdsest oludest meie hõimurahva pildis, ütleb Lydia Suomela lõpus. (EPL) MR).

Kui esineb surmajuhtum

Konsulteering suurima usaldusega matusebürood

Thure Söderquist Begravnings & Eldbegängelsebyrå

Mariaterget 1
116 48 STOCKHOLM
Tel. 44 80 07, 44 80 98

Eriala:

Eestikombelised matusealadused
Ööpäevane valvekord

TV Torsdag

Skol-TV:
14.35-10.00 Förr i världen äk 3. 1. Land. Lågstadiet.
1.00-11.15 En français. Färg. 1. Le pont — franska för vuxna.
16.30-16.40 Sator från Persien. Färg.
17.30-17.55 Regionalt: Östblick.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Ventilen. Färg.
18.30 Halvsju. Färg.
19.25 Musikorkestrern Phonttrattarne. Färg. Show- och musikorkestrern från Norrlands nation i Uppsala.
20.00 Byn. En mjuk underhållningshistorik från Ludvika gruvby.
20.25 Sverige — världssanvete. Färg. 1. Vårt oberoendes beroende. Det första av fyra program där vår stämning i världen avlyssnas. Hur låter det och vad betyder det när vi talar om tex moral och neutralitet?
21.00 Aktuellt med TV-nytt.
21.30 Väder.
21.35 Brödbäverskan. Färg.
I rollerna: Martine Sorcey, Simi, Philippe Lottard.
22.05-22.10 TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Lejonet Krasse, hunden Dill och deras vänner i kryddgården. Färg.
17.35 Masken Max. Färg. Lill Lindfors läser en saga om en mask som heter Max.
17.50 Min katt och Miss har fått ungar. Färg. Berättas av Lasse Åberg.
18.00 Våra folksjukdomar. Färg. 1. Diabetes (sockersjuka).
18.30 Hem, juva hem — engelsk komediserie. Färg. 1. Vilodagen. I rollerna: Sidney James, Diana Coupland, Robin Stewart och Sally Geason.
18.55 Expedition till stenåldern. En grupp tjeckoslovakiska vetenskapsmän har besökt Västaustriolen.
19.20-19.30 Sydnytt. Västytt.
19.20 Riksblandning.
19.30 Rapport med TV-nytt och väder.
20.00 Operans 200-årsjubileum: Azouras Lazuli. Tintomara. La tournerose. Opera i tre akter efter Carl Jonas Love Almqvists roman Drottningens Juvelsmycke av Lars Johan Werle, musik, Leif Söderström, libretto och regi. Bo-Ruben Hedwall, scenografi.
Medverk. Jonny Blanc, Helena Jungwirth-Ahnsjö, Dorrit Kleimert, Gunilla Söderström, Carl Johan Falkman, Josef Köstlinger, Sten Wahlund, Rolf Cederlöf, Kjerstin Dellert, Erik Sædén, Håkan Hagegård, Claes-Håkan Ahnsjö, Björn Asker, Håkan Hagegård, Jerker Arvidson, John-Erik Jacobsson, Rolf Cederlöf, Margareta Hallin, Busk-Margit Jonsson, Arne Tyrén, Håkan Hagegård, Solweig Lindström, Claes-Håkan Ahnsjö.
Koreografi: Ulf Gadd. Hovkapellet. Operakören. Dir. Stig Westerberg.
21.11-21.35 ca Mellanakt. Färg. Direktinsändning från Operans festföreställning. I sändningen ingår en inspelad intervju med operans upphovsmän Lars Johan Werle, Leif Söderström och Bo-Ruben Hedwall.
21.35 ca Tintomara, forts. 2:a och 3:e akten.
22.10 ca TV-nytt, väder.

● President Richard Nixoni ametliku külalisena tuleb aprillikuus USA-sse külaskäigule N. Vene kompartei peasekretär Leonid Breznev. Kutsutud ja kutsu vastu võtnud on ka N. Vene peaminister Aleksei Kossõgin ja ülemnõukogu esimees Nikolai Podgornõi, kuid nende küllatuleku aeg ei ole veel teada.

TV Fredag

TELEVISION 1

Skol-TV:
8.30-8.50 Filmkunskap. 1. Att välja ur verkligheten. Gymnasiet.
9.20-9.40 På de brittiska öarna äk 5. 2. Hos Meyricks i Rhondra. Mellanstadiet.
10.00 Switch on! 16. Lågstadiet.
10.10-10.30 Bildens språk. 1. En bildad man. Högstadiet.
11.00-11.30 Spela gitarr med Uffe och Tabbe. Färg.
11.30 Tapahtumia. Aktuellt magasin för finskspråkiga.
Skol-TV:
12.00-12.20 Studierorientering för äk 6. Att välja tillvalskämne. Mellanstadiet.
12.45-13.10 Matematik äk 4. 1. Decimalkä 1. Mellanstadiet.
13.35-13.55 Naturkunskap äk 1. 8. Havsvågor och havsströmmar. Gymnasiet.
14.30-14.50 Musik 4. Program 3 för lärare. Mellanstadiet.
16.30-16.45 Sator från en trädgård. Färg. 5. Ökända djur på besök.
17.25 Tapahtumia. Aktuellt magasin för finskspråkiga.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Presskonferens. Färg.
18.30 Halvsju. Färg.
19.20 På dessa skuldror — svensk film från 1948. Regi: Gösta Folke. I rollerna: Ulf Palme, Holger Löwenadler, Anita Björk.
21.00 Aktuellt med TV-nytt.
21.30 Väder.
21.35 Så var det på Strängs tid — och nu? Vi följer f d ombudsmannen Axel Vilhelmsson bland gårdagens stutare och dagens lantarbetare. Rundvandringen slutar i Kanslihuset hos lantarbetarnas förordrade Gunnar Sträng. Program av Sven Jerstedt och Bengt Åke Kimbré.
22.10 Önskerpreisen. Färg. Sven Lindahl visar vad tittarna väljer.
23.00-23.05 ca TV-nytt, väder.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt, väder.
17.30 Lejonet Krasse, hunden Dill och deras vänner i kryddgården. Färg.
17.35 Djurens långa resa. Färg. En berättelse av Etienne Delessert om Noaks ark.
17.50 Gnuffa. Färg. Moltas Eriksson berättar.
18.00 Fredax. Färg.
18.30 Alias Smith & Jones. Färg.
19.20 Riksblandning.
19.30 Rapport med TV-nytt och väder.
20.00 Fleksnes fataliteter. Norsk situationskomik med Rolv Wesenlund. Del 2. Blodgivaren. Medverk. Frimann Folek Clausen, Elna Kimmestad, Jari Simonsen, Thea Stabell, Ole Jørgen Nilsen, Alf Malland och Rolf Sand.
20.35 Acker's klubb. Färg. Ett program med den kände engelske klarnettisten Acker Bilk, hans orkester och gästartister.
21.00 Mötet. Färg. Göran Palm, författare, möter Torsten Wahlberg, LM-direktör.
21.30 Kanal 22. Färg. Den nya kanalen med kanalhumor och nyhetsmagasinet Rapppytt. Kanälchefer: Brasse Brännström och Magnus Härenstam.
22.00 TV-nytt, väder.
22.05-22.40 Vittnena (Winter Soldier). Färg. En skildring av de grymheterna som begås mot civilbefolkningen i Vietnam så som de skildras av hemkomna Vietnamveteraner. Vittnesmålen avlägsas vid ett förhör som hålls mot soldaterna i februari 1971 i Detroit, USA. Inledning: Staffan Hildebrand.

Plastikpressijad

Kes on varem töötanud sel alal ja kes tahab töötada õhtupoolses vahetuses.

AB STOCKHOLMS PLASTINDUSTRI Huddinge

Tel. 08/711 94 40, küsida hr. Tauno Pank

